Quickscan natuurwetgeving voor de sloop van verzorgingstehuis ‘de Braacken’ aan de Loyolalaan in Vught

In opdracht van:
Janssen de Jong Projectontwikkeling

7 december 2017

ir. J.P.M. Hovens, P.J.C.A op het Veld en ir. G. Hovens

Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Quickscan natuurwetgeving voor de sloop van verzorgingstehuis ‘de Braacken’ aan de Loyolalaan in Vught

Opdrachtgever: Janssen de Jong Projectontwikkeling
Opstellers/controle: ir. J.P.M. Hovens / ir. G. Hovens
Veldwerk: ir. J.P.M. Hovens en P.J.C.A. op het Veld

Faunaconsult is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de landelijke brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus. Het Netwerk Groene Bureaus hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden van het netwerk aan te spreken op de kwaliteit van hun werk en aangeleverde producten.

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Doel en status van dit document 3
1.3 Leeswijzer 3
2 Wet- en regelgeving 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden 5
2.3 Natuurnetwerk Nederland 5
2.4 Beschermde planten en dieren 6
3 Werkwijze 8
3.1 Beschrijving van de werkzaamheden 8
3.2 Werkwijze 8
4 Aanwezige beschermde natuurwaarden 9
4.1 Beschrijving plangebied 9
4.2 Natura 2000-gebieden 12
4.3 Natuurnetwerk Brabant 15
4.4 Overige beschermde gebieden 15
4.5 Beschermde planten en dieren 15
5 Mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden 23
5.1 Natura 2000 23
5.2 Natuurnetwerk Brabant 23
6 Conclusies en aanbevelingen 26
6.1 Natura 2000 26
6.2 Natuurnetwerk Brabant 26
6.3 Beschermde planten en dieren 26
Literatuur 31
Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime 32

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Janssen de Jong Projectontwikkeling begeleidt de herontwikkeling van de locatie van verzorgingstehuis ‘De Braacken' aan de Loyolalaan in Vught. Op deze locatie wordt de bestaande bebouwing gesloopt, waarna er woningen worden gebouwd. Figuur 1 geeft de ligging weer van het plangebied.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: Google Maps.

De (voorgenomen) ontwikkelingen hebben aanleiding gegeven voor deze quickscan natuurwetgeving. Hierin is nagegaan welke effecten de ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Daarnaast is nagegaan welke invloed de ingreep heeft op beschermde Natura 2000-gebieden en overige beschermde natuurgebieden.

1.2 Doel en status van dit document

Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden) en beschermde gebieden. Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 beschrijft de geplande werkzaamheden en de werkwijze van de inventarisaties van de

natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven. Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van de voorgenomen ingreep op Natura 2000-gebieden, de in en nabij het plangebied aanwezige natuurwaarden, evenals de mogelijke overtredingen op de Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen weer.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wn), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Natuurbeschermingswet 1998 zorgde voor de bescherming van (natuur)gebieden en de Flora- en faunawet regelde de bescherming van alle in het wild levende planten- en diersoorten, dus ook buiten de beschermde gebieden. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten en/of beschermde gebieden. Bij kap van bomen moest worden bepaald of de Boswet van toepassing was (de Boswet regelde het behoud van bosopstanden of compensatie ervan). De basis van de nieuwe wetgeving blijft in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Wat betreft gebiedsbescherming, vervalt de bescherming van de Beschermde natuurmonumenten. Deze vallen echter vrijwel altijd (op enkele kleine gebieden na) binnen Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en houden dus indirect wel bescherming, zij het niet in dezelfde mate. De provincies hebben daarnaast de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Zij kunnen in een later stadium door de Minister worden toegevoegd aan Natura 2000-gebieden.

Verder verandert er voor Natura-2000 gebieden weinig. De bescherming van deze gebieden is namelijk gebaseerd op internationale verplichtingen en die zijn niet veranderd.

Per Natura 2000-gebied zijn (instandhoudings)doelen (voor soorten en vegetatietypen) opgesteld. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Het bevoegd gezag kan schadelijke activiteiten beperken en eisen dat een vergunning op de Wn wordt aangevraagd. Regulier beheer en bestaand gebruik zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

Wetlands worden beschermd door het internationale Ramsar-verdrag. Het zijn ook Natura 2000-gebieden en daardoor beschermd door de Wn.

Toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wn wat betreft Natura 2000-gebieden is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is gebaseerd op provinciale regelgeving, die met ingang van de Wn niet is veranderd. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;

- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot 2027 80.000 hectare natuur in te richten. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

De provincies hebben – zoals ook al in paragraaf 2.2 aangegeven - de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Veel provincies hebben de Nationale Landschappen (sinds 2011 geen onderdeel meer van nationaal beleid) in hun provinciale beleid opgenomen,

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan het provinciale beleid is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.4 Beschermde planten en dieren

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wn niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmieren sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wn kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkingsmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- **Vogels**
  alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wn). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken.
- **Internationaal beschermde soorten**
  alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wn);
- **Overige beschermde soorten**
  soorten genoemd in de bijlage bij de Wn, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wn). Hieronder vallen onder meer de ‘algemene’ soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt bijvoorbeeld voor de mol, die onder de Wn niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wn worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wn) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden

gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wn wat betreft flora en fauna is opgenomen in hoofdstuk 5.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van de werkzaamheden

In het plangebied wordt verzorgingstehuis ‘de Braacken' gesloopt en worden vervolgens woningen gerealiseerd (zie figuur 2).

Figuur 2. Toekomstige situatie in het plangebied.

3.2 Werkwijze

De quickscan is uitgevoerd door middel van een veldbezoek en een bronnenonderzoek. Op 25 september 2017 heeft Faunaconsult het plangebied bezocht, evenals de omringende zone. Hierbij werden zo veel mogelijk planten op naam gebracht en werd beoordeeld voor welke plant- en diersoorten het plangebied geschikte habitat biedt. Waarnemingen van soorten in het plangebied zijn genoteerd. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Het bureauonderzoek is gebaseerd op vrij verkrijgbare verspreidingsbronnen en waarnemingen van soorten:
- Synbiosys alterra (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase).
- RAVON (www.ravon.nl). Verspreidingsgegevens van amfibieën, reptielen en vissen.

4 Aanwezige beschermde natuurwaarden

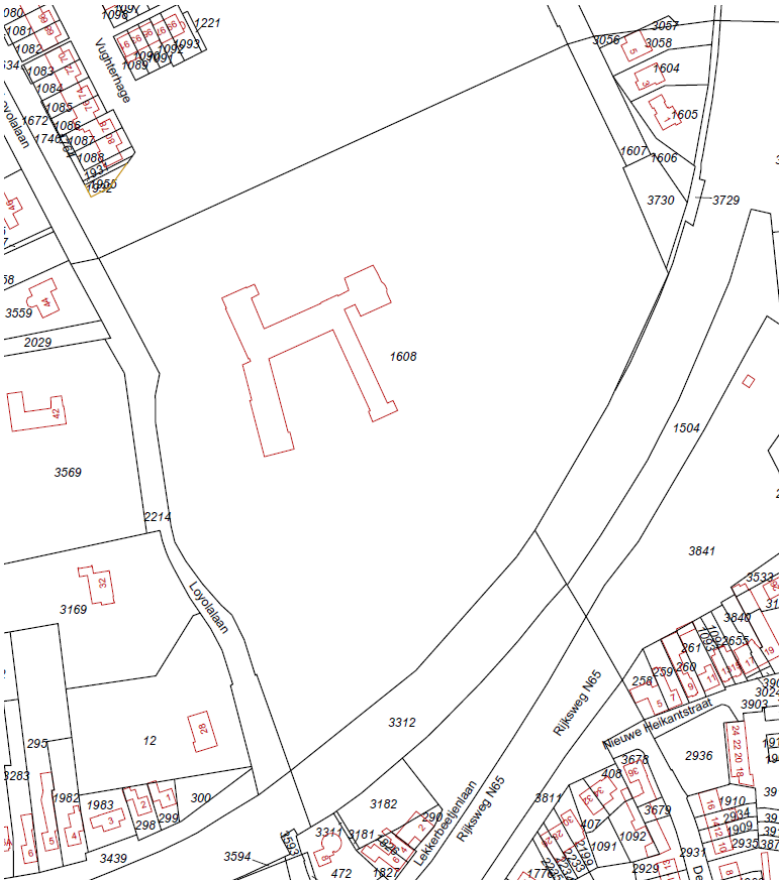
4.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied is weergegeven in figuren 3 en 4 en bestaat uit een voormalig verzorgingstehuis (zie grote foto voorzijde) met een binnentuin met een formele vijver, een muurtje dat is begroeid met gewone muurvaren (zie foto rechtsonder voorzijde), gazons en exotische struiken. Daarnaast is er een groot gazon aanwezig. Aan de westzijde van het plangebied loopt een ontsluitingsweg vanaf de Loyolalaan naar het verzorgingstehuis. Aan weerszijden van deze weg groeien dikke zomereiken. Verder zijn er garageboxen (zie figuur 5), een aan het verzorgingstehuis gekoppelde kapel (zie figuur 6) en een bosje voor de ingang met grote bomen (wilde kastanje, plataan, zomereik en ruwe berk; zie figuur 7). Aan de noord-, oost- en zuidzijde van het plangebied bevindt zich het Loyolapark dat een bosachtige inrichting heeft, met een groot aantal volwassen zomereiken, beuken (zie figuur 8 en de kleine foto rechtsonder op de voorzijde) en andere inlandse boomsoorten. In het park ligt een vrijwel droogstaande vijver. Het plangebied wordt omgeven door de bebouwde kom van Vught.

Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd). Bron: Google Maps.

Het plangebied staat kadastraal bekend als kadastrale Gemeente Vught, sectie L, perceel 1608 (zie figuur 4).

Figuur 4. Kadastrale tekening van het plangebied (perceel 1608).

Figuur 5. De garageboxen.

Figuur 6. De kapel.

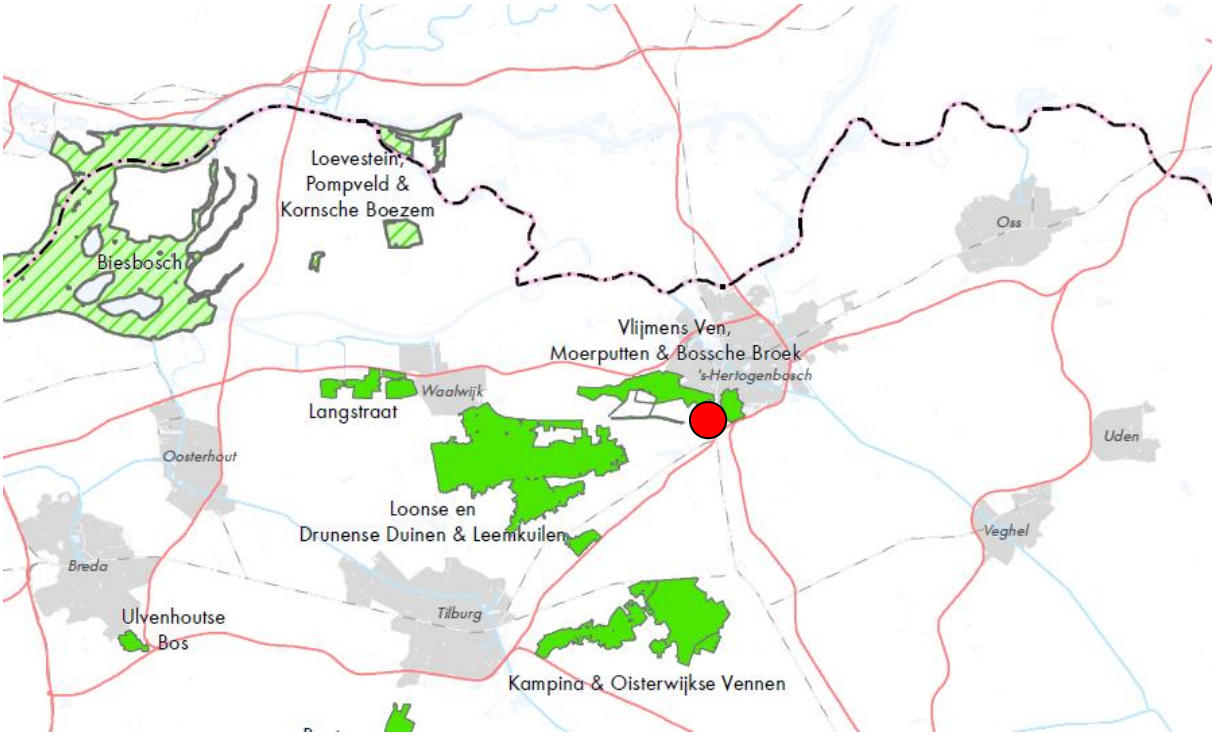
Figuur 7. Het bosje aan de voorzijde van het verzorgingstehuis omsloten door de ontsluitingsweg vanaf de Loyolalaan.

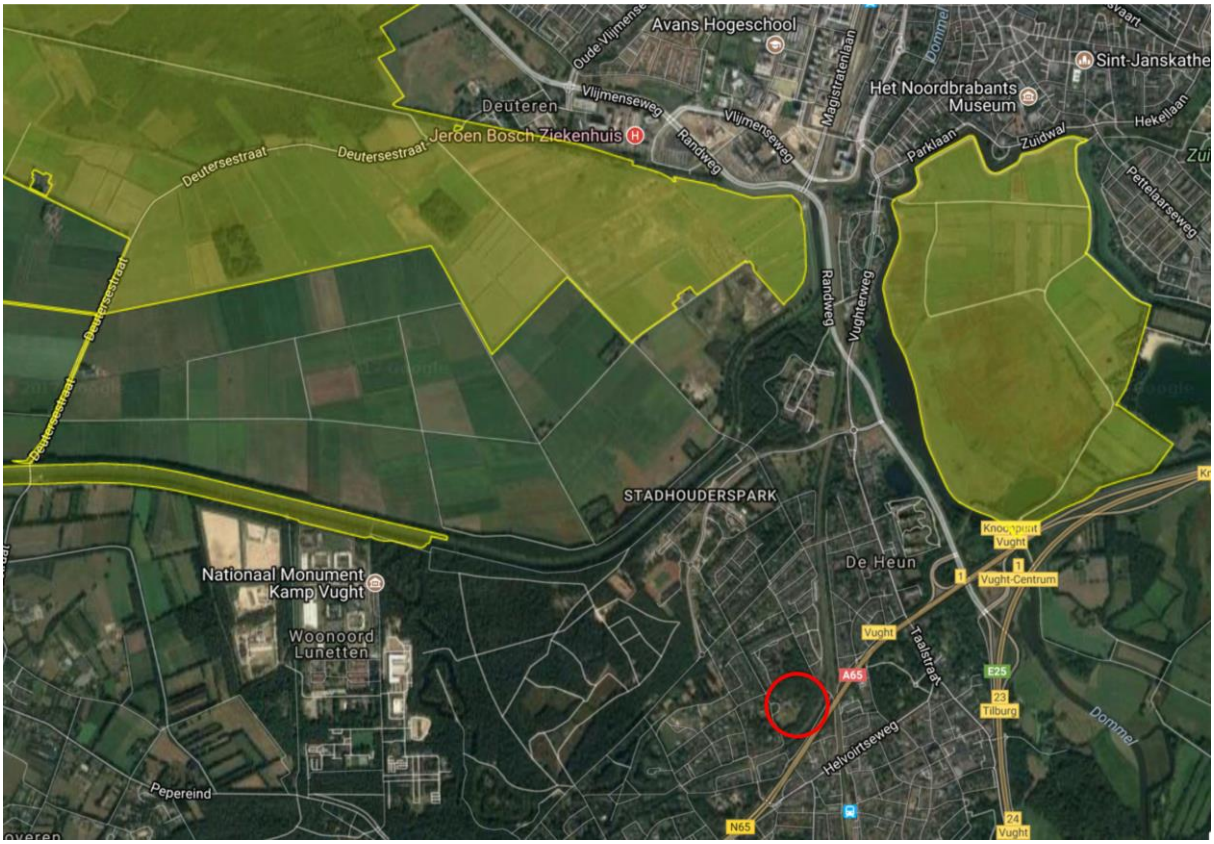
Figuur 8. Het bos in het plangebied.

4.2 Natura 2000-gebieden

Figuur 9 laat de ligging van het plangebied zien ten opzichte van nabij gelegen Natura 2000-gebieden in de provincie Noord-Brabant. Natura 2000-gebied ‘Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek’ is het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied op een afstand van circa 1,1 kilometer van het plangebied (zie figuur 10). Natura 2000-gebied ‘Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen’ ligt op een afstand van circa 4,9 kilometer van het plangebied (zie figuur 11). Natura 2000-gebied ‘Kampina & Oisterwijkse Vennen’ ligt op een afstand van circa 7,9 kilometer (zie figuur 12). Overige Natura 2000-gebieden en Wetlands liggen verder dan 10 kilometer van het plangebied.

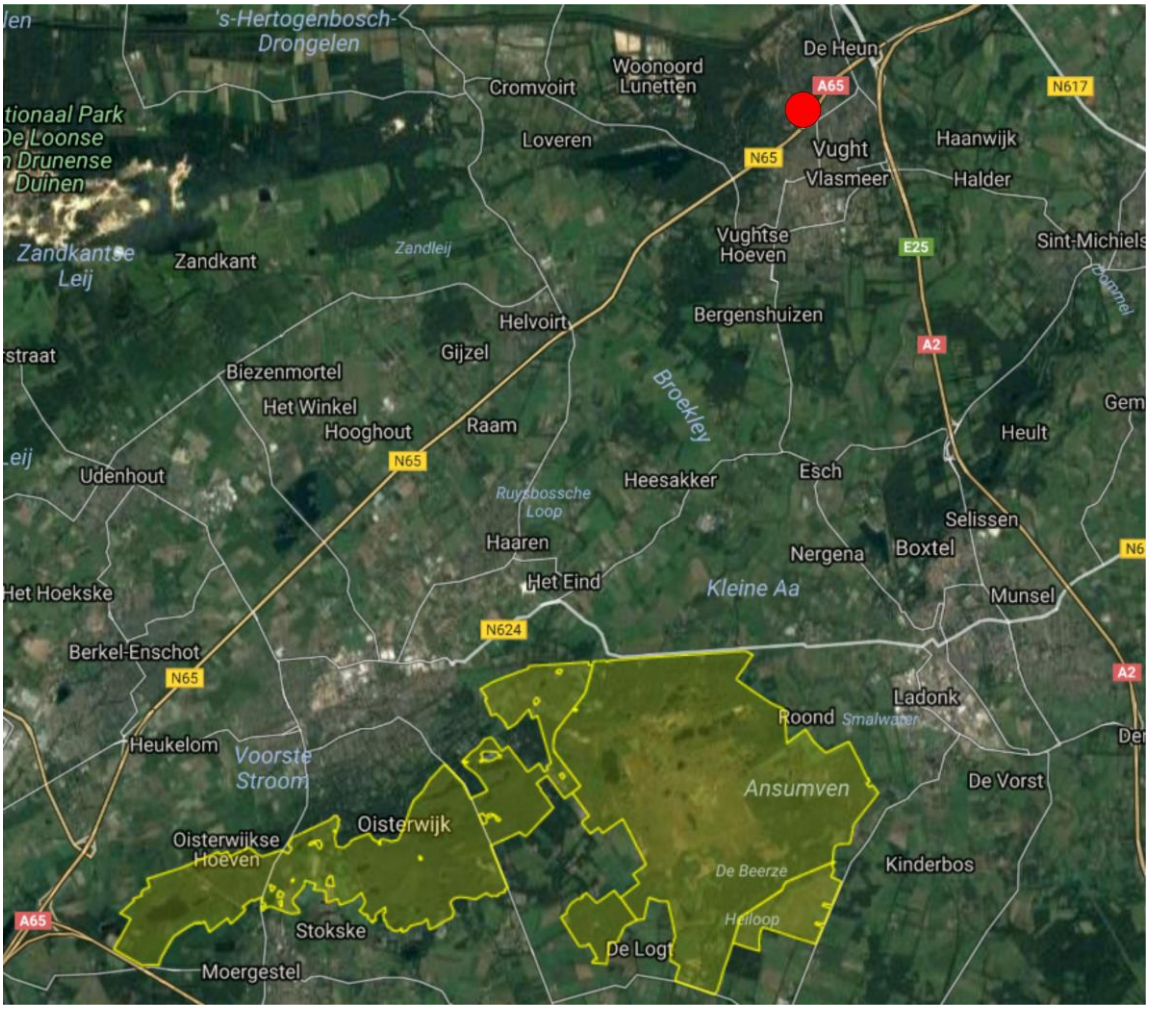
Figuur 9. Natura 2000-gebieden (groen weergegeven) ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: website Provincie Noord-Brabant (http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/natuur-en-landschap/natuur/natura_2000.aspx).

Figuur 10. Globale ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek' (geel weergegeven).
Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/.

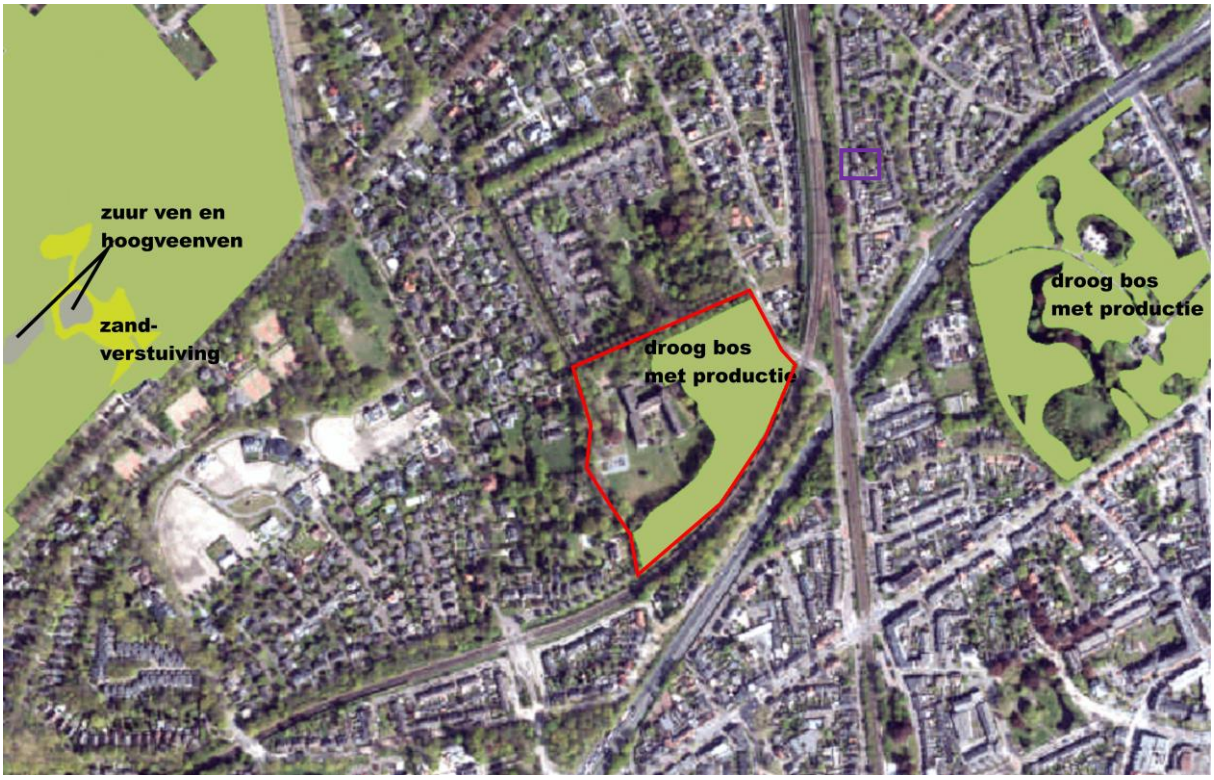
Figuur 11. Globale ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen' (geel weergegeven).
Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/.

Figuur 12. Globale ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' (geel weergegeven).
Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/.

4.3 Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied ligt gedeeltelijk in het Natuurnetwerk Brabant (NNB), zie figuur 13. Dit onderdeel van het NNB is aangewezen als beheertype 'Droog bos met productie'.

Figuur 13. Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het NNB.
Bron: https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan.

4.4 Overige beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van Nationaal Landschap het Groene Woud.

4.5 Beschermde planten en dieren

Vogels
De bomen in het bosje voor de ingang van het verzorgingstehuis (zie figuur 7) bevatten geen holtes, op één beuk na (zie figuur 14); deze holte is met een ladder en boomcamera geïnspecteerd en bleek te ondiep te zijn om als vogelnest of vleermuisverblijf te kunnen dienen.

Van de dikke bomen in het Loyolapark zijn er diverse die spechtenholen of andere holtes bevatten (zie bijvoorbeeld figuur 15). Behalve spechten broeden hier mogelijk holenbroeders als koolmees, boomkruiper en boomklever. Dit zijn alle vogels van Categorie 5 (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2009); nesten hiervan zijn niet jaarrond beschermd, maar het lokale voortbestaan van de soorten dient wel te worden gewaarborgd. Verder broeden er waarschijnlijk in het broedseizoen algemeen voorkomende vogels zoals de merel in de bomen en struiken in het plangebied.

Figuur 14. Beuk met ondiepe holte aan de voorzijde van het verzorgingstehuis.

Figuur 15. Beuk met holte in het Loyolapark.

Het verzorgingstehuis en de garageboxen hebben een plat, bitumen dak waaronder geen ruimte is voor vogelnesten. Onder de dakpannen van de kapel (zie figuur 22) zijn mogelijk nesten aanwezig van huismus en gierzwaluw; nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd.

Zoogdieren

In het Loyolapark zijn diverse bomen met holtes aanwezig en er zijn in het verleden enkele verblijven van de rosse vleermuis aangetroffen (het rapport vermeldt niet of het om zomer-, kraam- of paarverblijven gaat). Ook zijn de laanbomen in het plangebied mogelijk onderdeel van vaste vliegroutes van vleermuizen en vormen ze mogelijk een belangrijk foerageergebied voor vleermuizen. In 2008 is in het plangebied vleermuizenonderzoek uitgevoerd door Arcadis (2008). Tijdens dit onderzoek werd onder meer vastgesteld dat er in het verzorgingstehuis geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en dat het gebied rond het verzorgingstehuis dienst doet als foerageergebied van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Daarnaast werd er grote activiteit van de rosse vleermuis waargenomen. Deze soort heeft volgens dit onderzoek 2 vliegroutes in het plangebied en minimaal één en wellicht meerdere zomerverblijfplaatsen in holtes in bomen in het omliggende bos. Omdat dit onderzoek niet aan de normen van het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2017) voldoet, is er een grote kans dat er bij een volledig onderzoek meer verblijfplaatsen van vleermuizen worden gevonden, zeker omdat van de rosse vleermuis bekend is dat deze doorgaans meerdere verblijfplaatsen dicht bijeen heeft.

Het verzorgingstehuis heeft een bitumen plat dak, dat nergens kiert. Tijdens het veldbezoek werden de kelders van het verzorgingstehuis (zie figuur 16) geïnspecteerd; hier werden geen sporen van vleermuizen aangetroffen. In de winter zullen hier ook geen vleermuisverblijven aanwezig zijn, vanwege de hoge temperatuur (rond de 20 graden Celsius). Op andere plaatsen van het verzorgingstehuis zijn mogelijk wel vleermuisverblijven aanwezig, vanwege diverse kieren en openingen die vleermuizen toegang geven tot de spouw (zie figuren 17 t/m 20). De kapel bevat

mogelijk ook vleermuisverblijven (zie figuur 20 t/m 22). De garageboxen hebben een bitumen plat dak dat nergens kiert (zie figuur 23); ook zijn hier geen open stootvoegen of andere openingen aanwezig. In de garageboxen zijn dus geen vleermuisverblijven aanwezig. Daarnaast kunnen in het bos (het Loyolapark) typische bossoorten leven, zoals wezel en hermelijn. De tuinen en gazons in het plangebied hebben te weinig dekking voor deze soorten.

Figuur 16. De kelders onder het verzorgingstehuis bevatten geen vleermuisverblijven.

Figuur 17. Scheur naast een raam van het verzorgingstehuis geeft vleermuizen toegang tot de spouw.

Figuur 18. Ventilatiesleuven geven vleermuizen toegang tot de spouw van het verzorgingstehuis.

Figuur 19. Gaten in de muur geven vleermuizen toegang tot de spouw van het verzorgingstehuis.

Figuur 20. De isolatiewol in de muur van zowel het verzorgingstehuis als de kapel drukt niet overal in de spouw tegen de buitenmuur, zodat er ruimte is voor vleermuisverblijven.

Figuur 21. De dakbetimmering van de kapel vertoont kieren, zodat hier mogelijk vleermuisverblijven aanwezig zijn.

Figuur 22. Onder de dakpannen van de kapel zijn mogelijk huismus- en gierzwaluwnesten en vleermuisverblijven aanwezig.

Figuur 23. De garageboxen hebben geen openingen of kieren; hier zijn geen vleermuisverblijven aanwezig.

Planten
In het plangebied zijn algemene, niet beschermde planten waargenomen.

Amfibieën en andere soorten
In het plangebied zijn enkele wateren aanwezig (zie figuur 24 t/m 26).

Figuur 24. Kunstmatige vijver nabij het verzorgingstehuis.

Figuur 25. Droog gevallen deel van de vijver in het Loyolapark.

Figuur 26. Deel van de vijver in het Loyolapark, welke volledig begroeid is met eendenkroos.

De formele vijver (figuur 24) bevat vis en is daardoor ongeschikt als voortplantingswater van bijzondere amfibieën. De bodem van de vijver in het Loyolapark is bedekt met een dik pak rottend blad, terwijl het waterdeel is bedekt met een dikke laag eendenkroos. Desondanks is het mogelijk dat de vijver in het Loyolapark fungeert als voortplantingswater voor de kamsalamander (deze soort komt in en rond Vught voor) en het bos in het Loyalapark als landhabitat van deze soort. Ook andere amfibieënsoorten kunnen het bos (het Loyolapark) en de daarin gelegen vijver als habitat gebruiken (zie tabel 1). Reptielen en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wn, zijn niet te verwachten in het plangebied.

Tabel 1. Beschermde soorten die mogelijk een vaste rust- of voortplantingsplaats in het plangebied hebben. Het beschermingsregime van de soorten in de Wn is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	**Vogels met strenger beschermd nest**	**Internationaal beschermde soorten**	**Overige beschermde soorten**
Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*)			X
Aardmuis (*Microtus agrestis*)			X
Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)			X
Huisspitsmuis (*Crocidura russula*)			X
Bosspitsmuis (*Sorex araneus*)			X
Veldmuis (*Microtus arvalis*)			X
Konijn (*Oryctolagus cuniculus*)			X
Eekhoorn (*Sciurus vulgaris)*			X
Egel (*Erinaceus europeus*)			X
Hermelijn (*Mustela erminea*)			X
Wezel (*Mustela nivalis*)			X
Kamsalamander (*Triturus cristatus*)		X	
Gewone pad (*Bufo bufo*)			X
Bruine kikker (*Rana temporaria*)			X
Grootoorvleermuis *(Plecotus auritus)*		X	
Laatvlieger *(Eptesicus serotinus)*		X	
Ruige dwergvleermuis *(Pipistrellus nathusii)*		X	
Gewone dwergvleermuis *(Pipistrellus pipistrellus)*		X	
Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)		X	

5 Mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden

5.1 Natura 2000

Het plangebied bevindt zich circa 1,1 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ‘Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek’ met de drukke Randweg en de spoorlijn Den Bosch - Vught – Boxtel tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied in. Natura 2000-gebieden ‘Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen' en ‘Kampina & Oisterwijkse Vennen’ liggen op respectievelijk 4,9 en 7,9 kilometer afstand van het plangebied met een deel van de bebouwde kom van Vught tussen het plangebied en deze gebieden in; bovendien vormt ook de snelweg A65 een belangrijke barrière tussen het plangebied en het laatstgenoemde Natura 2000-gebied.

De 3 hierboven genoemde Natura 2000-gebieden zijn alle opgenomen in de zogenaamde PAS (Programma Aanpak Stikstof), omdat er meerdere stikstofgevoelige habitattypen voorkomen die te maken hebben met overbelasting door stikstof. De bouw van de woningen in het plangebied zal naar verwachting echter niet leiden tot veel extra stikstofuitstoot. Daarnaast is het plangebied omringd door de bebouwde kom van Vught en is de afstand tot Natura 2000-gebieden vrij groot. Verder liggen er tussen het plangebied en deze Natura 2000-gebieden ook de nodige barrières (zie vorige alinea). Het is daarom niet waarschijnlijk dat de plannen een negatief effect zullen hebben op deze Natura 2000-gebieden.

5.2 Natuurnetwerk Brabant

Het Loyolapark (het bosdeel van het plangebied) ligt in het NatuurNetwerk Brabant (zie figuur 13), bestaande uit het beheertype Droog bos met productie. Dit bos fungeert als habitat van verschillende algemeen voorkomende plant- en diersoorten, het bevat verblijven van de rosse vleermuis en mogelijk ook van andere vleermuissoorten. Daarnaast fungeert dit bos mogelijk als habitat van de kamsalamander. Het rooien van bomen binnen de NNB grens heeft daarom een negatief effect op het NNB.

5.3 Beschermde planten en dieren

Algemene zoogdieren en amfibieën

- Bij de werkzaamheden kunnen vaste voortplantings- en of rustplaatsen van algemene beschermde zoogdieren en amfibieën worden verstoord. Individuen kunnen hierbij worden verstoord.

Vleermuizen

- De bomen in het plangebied maken mogelijk deel uit van een vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Een aantal bomen zal worden gekapt. Dit kan leiden tot het verlies van een vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Daarnaast kan het plaatsen van buitenverlichting vleermuizen mogelijk verstoren.

- Meerdere holle bomen in het Loyolapark kunnen een verblijf van de rosse vleermuis vormen. Voor de bouw van de woningen en tuinen worden misschien enkele bomen in het Loyolapark gekapt. Daarnaast is het te verwachten dat het gebruik van de aan te leggen tuinen een verstoring zal betekenen van de aanwezige vleermuisverblijven. Omdat het verrichte vleermuisonderzoek niet aan het vleermuisprotocol voldoet en inmiddels is verjaard, is echter onbekend of en zo ja, welke bomen een vleermuisverblijf bevatten.

- De spouwen van het verzorgingstehuis en van de kapel bevatten mogelijk vleermuisverblijven. Bij de sloop van deze gebouwen worden mogelijk voorplantingsplaatsen en/of rustplaatsen vernietigd. Vleermuizen kunnen hierbij worden verstoord, verwond of gedood.

Kamsalamander

- De vijver in het Loyolapark fungeert mogelijk als voortplantingswater voor de kamsalamander; deze vijver blijft echter behouden. Het Loyolapark (het bosdeel van het plangebied) fungeert mogelijk als landhabitat van de kamsalamander. Voor de bouw van de woningen en tuinen worden misschien enkele bomen in het Loyolapark gekapt. Dit resulteert mogelijk in de vernietiging van landhabitat en van individuen van deze soort.

Vogels
- Door bomen met holtes in het Loyolapark te kappen, gaan er mogelijk nesten met eieren of jongen verloren van diverse holenbroeders (zoals boomklever, boomkruiper en grote bonte specht). Doordat er genoeg bomen met holtes behouden blijven, komt het lokale voortbestaan van deze soorten echter niet in gevaar.

- Door bomen en struiken tijdens het broedseizoen te rooien, kunnen nesten van broedende vogels worden verstoord, hun jongen kunnen hierdoor te lang worden achtergelaten en eieren kunnen te lang niet worden bebroed. Ook kunnen vogels/nesten of jongen worden vernietigd.

- Onder de dakpannen van de kapel zijn mogelijk nesten aanwezig van huismus en gierzwaluw: bij sloop van de kapel in het broedseizoen worden mogelijk nesten met eieren of jongen van deze vogelsoorten vernietigd. Jaarrond leidt de sloop van de kapel mogelijk tot het vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten.

In de volgende tabel zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wn weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

Tabel 2. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wn. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen.

Soort	**Beschermingsregime Wn**	**Art. 3.1 lid 1**	**Art. 3.1 lid 2**	**Art. 3.5 lid 1**	**Art. 3.5 lid 2**	**Art. 3.5 lid 3**	**Art. 3.5 lid 4**	**Art. 3.10 lid 1**
Algemene in het plangebied broedende vogels	Vogels	X	X					
Holenbroeders	Vogels (Categorie 5)	X	X					
Huismus en gierzwaluw	Vogels (met een jaarrond beschermd nest)	X	X					
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Overige soorten							X
Vleermuizen	Internationaal beschermde soorten			X	X		X	
Kamsalamander	Internationaal beschermde soorten			X	X		X	

Artikel 3.1 W(m.b.t. Vogels)
- **lid 1**: het opzettelijk doden en vangen van vogels
- **lid 2**: het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):
- **lid 1**: het opzettelijk doden of vangen van soorten
- **lid 2**: het opzettelijk verstoren van soorten
- **lid 3**: het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van soorten
- **lid 4**: het beschadigen en vernielen van de voorplantingsplaatsen en rustplaatsen van soorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden
(a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
(b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en
De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wn).

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Natura 2000

Vanwege de relatief grote afstand tussen het plangebied en Natura 2000-gebieden, zijn er geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten. Hierdoor is er geen vergunning nodig op grond van de Wn.

6.2 Natuurnetwerk Brabant

Het Loyolapark (het bosdeel) in het plangebied maakt deel uit van het NNB en zal mogelijk deels worden omgevormd tot tuinen. Volgens de Verordening ruimte Noord-Brabant (http://ruimtelijkeplannen.brabant.nl/) heeft de provincie hier de ambitie 'droog bos met productie' (N16.03). Droog bos met productie bestaat uit verschillende, veelal van oorsprong aangeplante, bosopstanden van den, (winter)eik, beuk, Douglas, lariks of fijnspar. Omdat het bos in het plangebied aan deze beschrijving voldoet, is er (conform artikel 5.1.2 van de Verordening ruimte Noord-Brabant) sprake van NNB met ecologische waarde. Het bos kan daardoor niet tot tuin worden omgevormd vanuit het 'ja, mits-principe' (er is conform artikel 5.1.3 en 5.1.4. immers aantasting van ecologische waarden).

Ook op grond van het 'nee, tenzij-principe' lijkt het niet geoorloofd het bosdeel gelegen in het NNB te rooien. Conform artikel 5.3.2 van de Verordening ruimte Noord-Brabant is aantasting van NNB geoorloofd indien er sprake is van groot openbaar belang en de aanleg van tuinen lijkt geen groot openbaar belang te zijn.

6.3 Beschermde planten en dieren

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën
In het plangebied komen mogelijk zoogdieren en amfibieën voor, die onder de Wn zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in Noord-Brabant een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud. Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wn): deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten tijdens het werk worden aangetroffen dieren zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

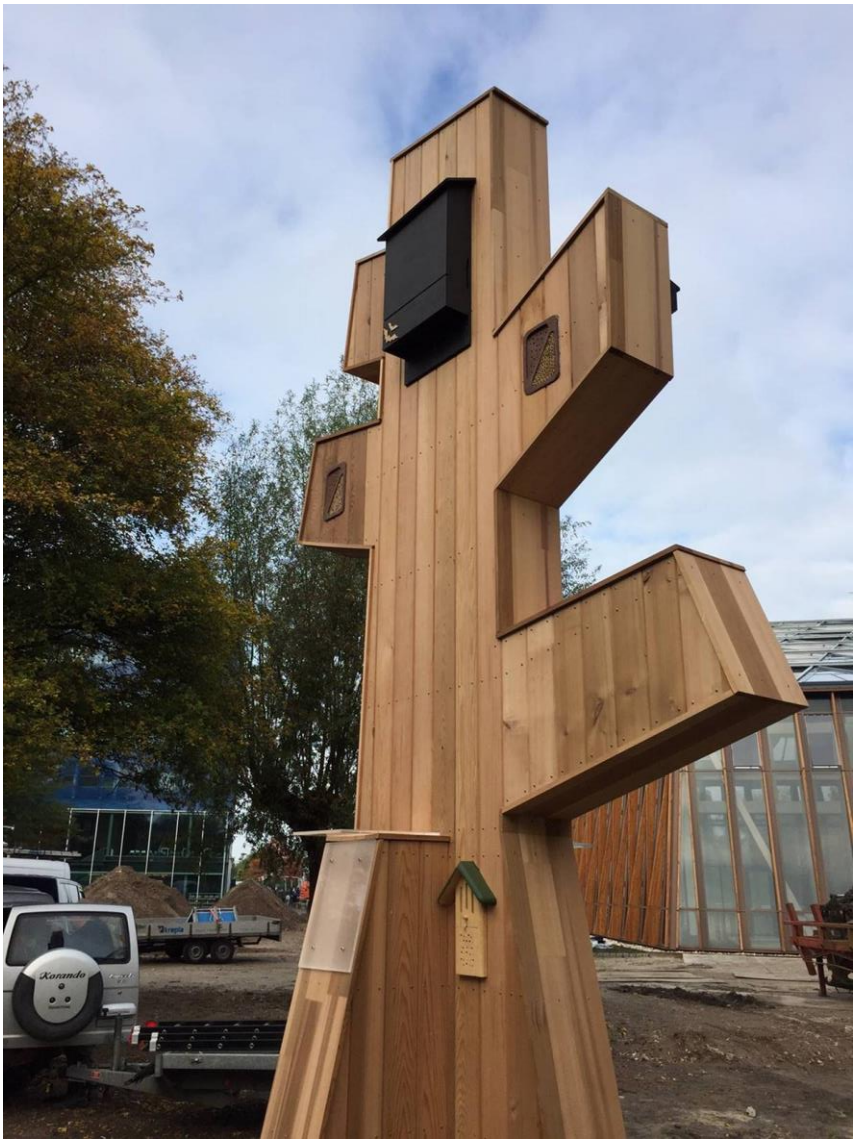
Gebouwbewonende vleermuizen: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf
De spouwen van het verzorgingstehuis en van de kapel bevatten mogelijk vleermuisverblijven. De sloop van deze gebouwen kan daarom leiden tot verstoring of vernietiging van vleermuizen en hun verblijven.

Omdat alle vleermuissoorten streng zijn beschermd, dient het voorkomen van dergelijke verblijven conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2017) te worden onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol zijn daartoe 4 onderzoeksronden nodig:

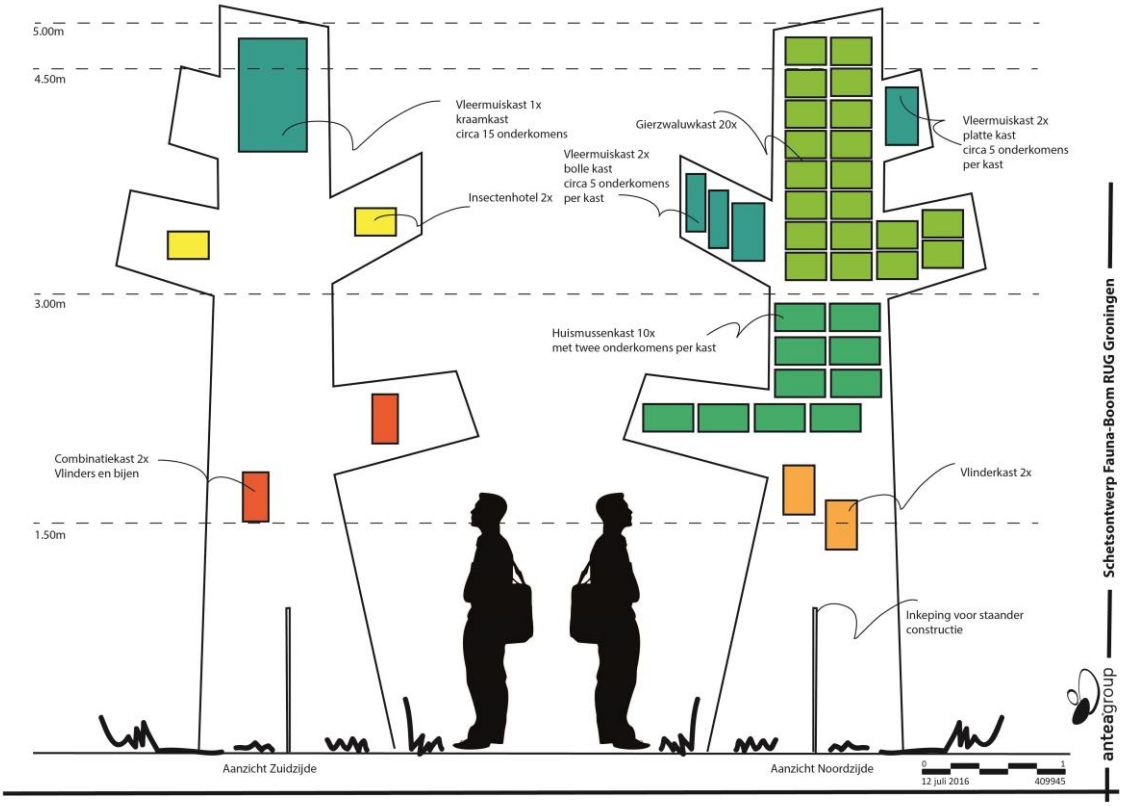
- 2 ronden (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de kraamtijd (periode 15 mei – 15 juli, waarbij er minimaal 30 dagen zit tussen de twee bezoeken);
- 2 ronden (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de paartijd (15 augustus – 1 oktober, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken).

Indien blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn, dient de functionaliteit daarvan te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er op aangepaste wijze wordt gesloopt en gekapt (zodat er geen vleermuizen worden gedood) en dat er nieuwe vleermuisverblijven gecreëerd moeten worden.

Indien blijkt dat er gebouwbewonende vleermuisverblijven aanwezig zijn, die door de voorgenomen inrichting verloren dreigen te gaan, dienen er tijdig vervangende vleermuisverblijven te worden gecreëerd. Volgens het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017a) hebben gewone dwergvleermuizen de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moet zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn. Om vertraging te voorkomen zal in de winter van 2017/2018 een faunatoren/faunaboom (zie figuren 27 en 28) worden gerealiseerd in het bosje aan de voorzijde van het verzorgingstehuis (omsloten door de ontsluitingsweg vanaf de Loyolalaan)**.** In deze faunatoren worden verblijfplaatsen gecreëerd voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

Figuur 27. Voorbeeld faunaboom.

Figuur 28. Schetsontwerp faunaboom.

Er kan worden gekozen voor een dertigtal vleermuiskasten van model A (50 centimeter hoog, 20-30 centimeter breed, 1 - 2 compartimenten, bijvoorbeeld Schwegler 1FF, Vivara Oekraïne of Vivara Beaumaris Maxi). Al deze typen vleermuiskasten zijn uitwendige modellen, die in principe niet geschikt zijn als permanente vervanging.

Vleermuisverblijven die geschikt zijn om te dienen als permanente vervanging, dienen zich inwendig in het gebouw te bevinden. Indien blijkt dat er gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn, dan dienen dergelijke permanente verblijven in de nieuwbouw te worden gerealiseerd.

Boombewonende vleermuizen: aanvullend onderzoek
Meerdere holle bomen in het Loyolapark vormden in 2008 een verblijf van de rosse vleermuis (Arcadis, 2008). Omdat dit vleermuisonderzoek inmiddels is verjaard, is echter op dit moment onbekend of en zo ja, welke bomen een vleermuisverblijf bevatten. Daarnaast is onbekend of de bomen in het plangebied en de laanbomen langs de toegangsweg als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen dienen. De kap van bomen of het plaatsen van buitenverlichting kan daarom leiden tot het verlies van vleermuisverblijven in holle bomen en tot verstoring of verlies van een vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Op 30 november 2017 heeft Faunaconsult de bomen die mogelijk gekapt gaan worden geïnspecteerd op holtes (Hovens en Op het Veld, 2017). De conclusies van dit onderzoek zijn dat zich in de te kappen bomen mogelijk zomer-, paar-, en/of kraamverblijven van verschillende soorten boombewonende vleermuissoorten bevinden. Het gaat om soorten als rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en baardvleermuis. Daarnaast is het mogelijk dat één boom als winterverblijf van de rosse vleermuis dient. Omdat al deze soorten vleermuisverblijven beschermd zijn, dient voordat er mag worden gekapt, eerst te worden onderzocht welke vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen aanwezig zijn. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het vleermuisprotocol.

Onder het kopje *Gebouwbewonende vleermuizen: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf* is al aangegeven dat er sowieso aanvullend vleermuizenonderzoek nodig is. Tijdens dit onderzoek zal ook gekeken worden naar verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen, zoals de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis. Pas als uit dit onderzoek blijkt dat er géén verblijven van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn, kan worden overwogen de tuinen tot aan de rand van het Loyolapark aan te leggen. Als uit het onderzoek blijkt dat de bomen in het plangebied en/of de laanbomen langs de toegangsweg als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen dienen, mag nabij deze bomen alleen vleermuisvriendelijke buitenverlichting worden geplaatst: van de bomen af omlaag gerichte straatverlichting of amberkleurige UV-vrije led armaturen.

Kamsalamanders
Het Loyolapark (het bosdeel van het plangebied) fungeert mogelijk als landhabitat van de kamsalamander. Het omvormen van het Loyolapark resulteert mogelijk in de vernietiging van landhabitat en van individuen van deze soort. Omdat kamsalamanders streng zijn beschermd, dient het voorkomen van kamsalamanders hier te worden onderzocht. In het Kennisdocument Kamsalamander (BIJ12, 2017c) wordt voor inventarisatie van kamsalamanders aanbevolen gebruik te maken van de aanwezigheidsprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. In deze soortinventarisatieprotocollen (versie juli 2017) staat het volgende aangegeven: om de functie van een gebied als zomer- en winterbiotoop te beoordelen, moet een soortexpert het gebied 1 keer bezoeken, waarbij materiaal wordt gekeerd om zich eronder verschuilende exemplaren van de kamsalamander te vinden. Omdat het Loyolapark een geïsoleerde ligging heeft en de parkvijver het enige potentiele voortplantingswater is, kan in plaats daarvan ook in maart/april een steeknetbemonstering van de vijver worden uitgevoerd.

Vogels
Vernietiging van vogelnesten is te vermijden, door de werkzaamheden buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) uit te voeren.

Huismus: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf
Onder de dakpannen van de kapel broeden mogelijk jaarlijks huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Vóór de sloop dient daarom eerst het voorkomen van huismusnesten conform Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017d) te worden onderzocht. Hierbij wordt voor de huismus uitgegaan van 2 ochtendbezoeken in de periode 1 april – 15 mei.

Indien blijkt dat er huismusnesten aanwezig zijn, dan dienen voor elk nest dat verloren gaat meerdere alternatieve nestlocaties voor de huismus te worden gerealiseerd (BIJ12, 2017d). Dat kan door het plaatsen van vogelvides of nestkasten. Huismussen hebben de tijd nodig om aan nieuwe nestplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beiden aanwezig zijn (minimaal 3 maanden voor de start van de sloopwerkzaamheden). Om schade aan jongen en eieren van de huismus te voorkomen, dient de kapel (nadat het huismussenonderzoek is afgerond) buiten de periode 1 maart - 1 oktober te worden gesloopt. Om vertraging te voorkomen zullen in de winter van 2017/2018 5 houtbetonnen huismusnestkasten tegen de faunaboom worden gerealiseerd; dit is binnen een straal van 100-200 meter van de kapel.

Gierzwaluw: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf
Onder de dakpannen van de kapel broeden mogelijk jaarlijks gierzwaluwen. Omdat gierzwaluwnesten jaarrond beschermd zijn, dient hun voorkomen conform het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017e) nader te worden onderzocht. Hierbij wordt uitgegaan van 3 avondbezoeken in de periode 1 juni – 15 juli.

Pas nadat het gierzwaluwonderzoek is afgerond, mag worden begonnen met de sloop van de kapel. Indien blijkt dat er gierzwaluwnesten aanwezig zijn, dient de functionaliteit daarvan te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er buiten de broedtijd (15 april – 31 augustus) van de gierzwaluw wordt gerenoveerd (zodat er geen gierzwaluwen, hun eieren of jongen worden gedood) en dat er voor elk nest dat zijn functie niet meer kan vervullen wordt gezorgd dat er meerdere nieuwe alternatieve

nestlocaties aanwezig zijn. De alternatieve nestlocaties moeten voor minimaal eenzelfde aantal gierzwaluwen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke nesten die verdwijnen. Vervangende nestlocaties moeten voor de eigenlijke werkzaamheden en voor terugkomst van de gierzwaluwen uit het zuiden beschikbaar zijn. Gierzwaluwen hebben de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode zijn dan zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen aanwezig.

Om vertraging te voorkomen zullen in de winter van 2017/2018 5 houtbetonnen gierzwaluwnestkasten tegen de faunaboom worden gerealiseerd; dit is binnen een straal van 100-200 meter van de kapel.

Literatuur

- BIJ12. 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017b. Kennisdocument Rosse vleermuis Nyctalus noctula. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017c. Kennisdocument Kamsalamander triturus cristatus. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017d. Kennisdocument Huismus Passer domesticus. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017d. Kennisdocument Gierzwaluw Apus apus. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Arcadis. 2008. Resultaten spechten- en vleermuisonderzoek ter plekke van het te slopen bejaardentehuis gelegen aan de Loyolalaan te Vught. Arcadis, Den Bosch.
- Hovens, G. en P.J.C.A. op het Veld, 2017. Flora- en fauna-inspectie mogelijk te kappen bomen Loyolalaan in Vught. Faunaconsult, Belfeld.
- Korsten, E., H. Bouman en D. Tuitert. S.a. (Massa-)winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen: discussiestuk Vleermuisprotocol 2017.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Provinciale staten van Noord-Brabant. 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels ter bescherming van de natuur (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant). Link: http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Noord-Brabant/600901/CVDR600901_1.html
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wn. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wn)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wn)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wn)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wn)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wn)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wn);
- het, voor zover bij of krachtens de Wn toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wn)..

Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten ('GS') kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten ('PS') kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de 'minister') het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico's en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan. Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan,
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en
- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
    - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
    - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
    - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
    - ter bescherming van flora of fauna;
    - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
    - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Internationaal beschermde soorten zijn strikt beschermd

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de 'strikt beschermde soorten', omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatsoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wn zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 1 Wn
- het opzettelijk verstoren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 2 Wn);
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 3 Wn)
- het beschadigen en vernielen van de voorplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 4 Wn)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 5 Wn);
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatsoorten (artikel 3.6 lid 2 Wn).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wn). Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wn) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
    - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
    - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
    - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
    - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
    - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Algemeen

Overige beschermde soorten zijn niet beschermd vanwege de Europese wet- en regelgeving. Het gaat hier om de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wn. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wn, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wn:
(a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
(b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
(c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wn). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkingsmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkingsmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wn (dat de afwijkingsmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
    - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
    - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
    - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
    - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
    - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen